

IX.

Sociaal Democratische Partij in Nederland.

Het doel en streven der Partij is neergelegd in haar **Beginsel-Program**, luidende :

De Sociaaldemocratische Partij in Nederland is de organisatie voor allen, die instemming hebben betuigd met het doel en streven dier partij, zooals dit is neergelegd in haar program, luidende :

De ontwikkeling der maatschappij heeft geleid tot de kapitalistische voortbrengingswijze, waarbij de grond en de andere arbeidsmiddelen zich bevinden in handen van enkele personen, tegenover welke zich de klasse heeft gevormd van hen, die, van alle bezit ontbloot, totaal van de bezittende klasse afhankelijk zijn.

Deze kapitalistische voortbrengingswijze heeft ten gevolge, dat de bezittende klasse zich steeds meer en meer verrijkt ten koste der niet-bezitters, wier armoede toeneemt met hun groeiend aantal en die worden vermeerderd met die leden van den ondergaanden middenstand, welke door de onmogelijkheid om de concurrentie tegen het groot-kapitaal vol te houden, hun klein bezit hebben verloren en tot proletariërs zijn gemaakt.

Toenemende werkloosheid tegenover overmatige lange arbeidsdagen; gebrek aan koopkracht bij de massa, waardoor de ontzaglijke vermeerdering van het maatschappelijk arbeidsvermogen haar niet ten goede komt, en de snelle opeenvolging van crissisen en faillissementen bewijzen, dat onder het stelsel der bestaande particuliere voortbrengingswijze de menscheid de productie niet meer kan beheerschen.

Nevens deze teekenen van ondergang der bestaande voortbrengingswijze voeren de noodzakelijkheid, om de machinerie op groote schaal in exploitatie te brengen, de snelle samentrekking van alle arbeidsmiddelen in handen van een steeds kleiner wordend getal personen en de vereeniging van dezen tot alle concurrentie doodende maatschappijen (trusts enz.) noodwendig tot de maatschappelijke organisatie der voortbrenging (socialistische maatschappij).

Onder den invloed der economische revolutie heeft een deel van het proletariaat zich vereenigd met het doel, om de totstandkoming der socialistische voortbrengingswijze te bevorderen.

Bij dit streven stuit het op den tegenstand der bezittende klasse, die hierbij gebruik maakt van de staatsmacht om het bestaande economische stelsel te handhaven, waarbij zij steunt op dat gedeelte van het proletariaat, dat nog niet tot bewustheid van zijne taak als revolutionaire klasse is gekomen.

Hieruit heeft zich de klassenstrijd ontwikkeld, die zich zoowel openbaart in den strijd eener zelfstandige arbeiderspartij om de politieke macht en ter opwekking van het klassebewustzijn bij de arbeiders, als in den strijd der vakvereenigingen tegen de patroons

ter verkrijging van verbeterde arbeidsvoorwaarden.

Het is de internationale sociaaldemocratie, waarin de arbeiders der geheele wereld, die tot bewustzijn van hunne taak in den klassenstrijd zijn gekomen, zich hebben georganiseerd.

De sociaaldemokratische partij in Nederland stelt zich ten doel, ook het Nederlandsche proletariaat te doen deelnemen aan dien internationalen strijd der arbeidende klasse.

Zij wil daarbij zooveel mogelijk elke oeconomische of politieke beweging der arbeiders ter verkrijging van betere levensvoorwaarden zoodanig ondersteunen dat daardoor hun klassebewustzijn wordt opgewekt en hunne macht tegenover de bezittende klasse wordt versterkt.

Zoolang het den arbeiders nog niet mogelijk is, de staatsmacht in handen te nemen, zal zij trachten, alle politieke rechten te veroveren en deze te gebruiken, zoowel om het geheele proletariaat in den klassenstrijd te organiseeren, als om invloed te verkrijgen op de wetgeving ter invoering van onmiddellijke verbeteringen in den toestand der niet-bezittende klasse en ter bespoediging der oeconomische revolutie.

Ontwerp-Strijdprogram.

De commissie, op het constitueerend congres onzer partij benoemd tot uitwerking van het strijdprogram, en die nu bestaat uit Van Ravesteijn, P. Wiedijk en S. de Wolff*), onderwerpt het hierna volgende ontwerp aan het oordeel van de partij.

*) Deze laatste door het P. B. benoemd in de plaats van Mr. H. W. J. Sannes, die bedankt had.

De commissie wenscht echter omtrent den aard van haar werk en het karakter van het gepubliceerde ontwerp het volgende op te merken.

Zij is van oordeel, dat de meest gewenschte wijze, om het strijdprogram eener sociaal-democratische partij samen te stellen, deze is, dat de in het strijdprogram geformuleerde eischen onmiddellijk voortvloeien uit het beginsel-program en daarvan dus als 't ware de voortzetting zijn. Zij meent derhalve aan het Congres te moeten voorstellen een grootere commissie te benoemen, welke beginsel-program en strijdprogram in studie zal nemen, ten einde beide tot een goed aan elkaar sluitend geheel te maken en tevens de middelen nader te omschrijven, waardoor het proletariaat, zich baseerend op het beginsel-program, den strijd moet voeren ter verwezenlijking van de in het strijdprogram neergelegde eischen, in overeenstemming met wat de wetenschap van den proletarischen klassestrijd daaromtrent in den nieuweren tijd heeft geleerd (bv. het middel der massale werkstaking).

Bijgevolg wenscht de commissie aan het hierbij gevoegde ontwerp nog slechts de waarde van een voorloopig strijdprogram toegekend te zien, wat ook blijkt uit het feit, dat zij in den korten tijd, waarover zij beschikte, de punten: koloniale en agrarische kwestie, alsmede de bijzondere eischen op gemeentelijk gebied te stellen niet kon formuleeren. Wat dit laatste betreft meent zij echter, dat de Partij in de in dit strijdprogram geformuleerde eischen voor het oogenblik reeds een voldoende leidraad bezit.

1. Democratiseering van alle vertegenwoordigende

lichamen en van uitvoerende gezagspersonen en lichamen (afschaffing der Eerste Kamer, volksreferendum, evenredige vertegenwoordiging, republikeinsche regeeringsvorm).

Algemeen, gelijk, enkelvoudig en rechtstreeks kies- en stemrecht voor mannen en vrouwen, die hun 20ste jaar bereikt hebben, met geheime stemming. Korte legislatieve perioden.

2. Bestrijding van alle maatregelen en wettelijke voorschriften, die de arbeidersklasse zouden belemmeren in haar vrijheid van organisatie en actie (recht van vereeniging, vergadering, meenings- en uitingvrijheid, stakingsrecht zonder onderscheid tusschen arbeiders in vrije bedrijven en ambtenaren of arbeiders in publieke dienst).

3. Afschaffing van alle bepalingen, die er op gericht zijn de politieke en economische gelijkgerechtigheid der vrouw te verkorten (bestrijding van elk streven om de mogelijkheid tot of gelegenheid voor beroepsarbeid voor de vrouw te verminderen en de vrouw van het terrein van den maatschappelijken arbeid terug te dringen, met wettelijke, beschermende bepalingen voor arbeidsters, voor zoover die in het algemeen door haar lichamelijke gesteldheid geboden zijn, en in het bijzonder ten einde de moeder-arbeidster de uitoefening harer moederfuncties mogelijk te maken, dus moederschapsverzekering).

4. Een arbeidswetgeving, ter bevordering van de lichamelijke en geestelijke weerbaarheid der arbeidersklasse, zoowel in de nijverheid, den handel en 't vervoerwezen, als in den landbouw en de veeteelt (achturige werkdag, afschaffing of zoo groot mogelijke be-

perking van den nachtarbeid, verbod van kinderarbeid tot 14-jarigen leeftijd, bizondere bescherming tot het 18e jaar; kostelooze verzekering der arbeiders tegen de gevolgen van ziekte, invaliditeit, ongevallen, werkeloosheid en ouderdom onder contrôle en medebestuur van belanghebbenden; ingrijpende hygiënische bedrijfswetgeving; regeling der arbeidsinspectie op een wijze, die een volledige toepassing der arbeidswetgeving waarborgt).

5. Verplicht neutraal lager onderwijs van staatswege, en zoo groot mogelijke uitbreiding daarvan, zoowel ten aanzien van leerstof, duur, voortzetting en herhaling, als wat betreft de lichamelijke verzorging der leerlingen. Volledige gelegenheid om kosteloos van alle inrichtingen van openbaar onderwijs gebruik te maken voor arbeiders en met hen gelijkstaanden.

6. Volledige scheiding van kerk en staat (weigering van alle subsidies uit publieke kassen aan kerkelijke instellingen en voor kerkelijke of godsdienstige doeleinden).

7. Afschaffing van het militaire stelsel. Invoering van een algemeene volkswapening in plaats van 't staande leger.

8. Kostelooze rechtspleging voor arbeiders en gelijkstaanden. Deelneming van gekozen leeken aan de rechtspraak (volksjury). Schadeloosstelling voor niet schuldig gebleken in hechtenis gestelden en veroordeelden.

9. Naasting van alle bedrijven, die een monopolistisch karakter dragen. Opheffing van het individueele en concurrentie-karakter van alle vakken van hygiënischen en sanitairen aard (geneeskunde, geneesmiddelen-bereiding, ziekenverzorging enz.).

10. Uitbreiding, verscherping en krachtige doorvoering van de wettelijke bepalingen ter bestrijding van den grond- en woningwoeker en ter bevordering van een deugdelijke volkshuisvesting.

11. Sterk opklimmende belasting op de inkomsten, het vermogen en de erfenissen, met vrijstelling van on- en minvermogens; staatserfpacht; afschaffing van alle belastingen op noodzakelijke volksbehoeften.

(De Tribune 1 Mei 1909).

Motie der S. D. P. in zake Algemeen Kiesrecht, aangenomen door het Stichtingscongres op 14 Maart 1909.

De constitueerende vergadering der S. D. P. in Nederland,

overwegende, dat de politieke actie der Sociaal-democratie — zooals de motie op het 1e Congres der S. D. A. P. te Deventer in 1895 aangenomen, *terecht* zegt — alleen dan aan de arbeidende klasse duurzaam kan ten goede komen, wanneer zij zich niet alleen ten doel stelt het verkrijgen van wettelijke maatregelen tot voorziening in de directe nooden der arbeiders, doch op zulk eene wijze wordt gevoerd, dat zij de arbeiders rijp maakt voor haar taak in den klassenstrijd; en dat dit juist dan zal geschieden, wanneer de Partij bij de verkiezingen haar einddoel: de verovering van de politieke en economische machtsmiddelen op den voorgrond stelt;

van meening, dat bij den tegenwoordigen stand der economische en staatkundige verhoudingen in Nederland de invoering van het rechtstreeksche en gelijke Algemeen Kiesrecht voor het Parlement, de

Gemeenteraden, de Provinciale vertegenwoordiging enz., de voorwaarde is voor de verovering van alle democratische en sociale hervormingen, die de arbeidersklasse alleen, nastreeft en die in het strijd-program zijn geformuleerd ;

van oordeel, dat tegenover de schijnmanoeuvres der burgerlijke partijen van alle gading, wier streven gericht is op een vorm van A. K., waarbij de arbeidersklasse in ieder geval tegenover de andere klassen der maatschappij, inzonderheid tegenover de kleine burgers en boeren in een ongunstige positie zal worden geplaatst, hetzij door invoering van een soort van organisch of meervoudig kiesrecht, hetzij door een *deel* der vrouwen het kiesrecht te verleen en of door handhaving of door versterking van de macht van een tweede vertegenwoordigend lichaam, volgens niet-algemeen en gelijk kiesrecht gekozen, of door invoering van een toetsingrecht, het de taak van de arbeidersklasse is, deze schijnmanoeuvres in hun wezen te onthullen en ze krachtig te bestrijden ;

besluit bij de aanstaande verkiezingen den strijd voor het algemeen en gelijk kiesrecht voor mannen en vrouwen in dezen geest te voeren.

Het Dagelijksch Bestuur der partij :

D. J. Wijnkoop, Voorzitter.

M. Mensing, Secretaresse-Penningmeesteresse,
van Eeghenlaan.

J. C. Ceton,

” ”

De partij is gevestigd te Amsterdam.
